

Yıkıms, A., Aktaş, B., Karabulut, A. H. & Terzioğlu, N. K. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.18(3), 1841-1860.

Geliş Tarihi: 08/06/2017

Kabul Tarihi: 19/09/2018

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA SÜRECİNDE YAPTIKLARI ÇALIŞMALAR*

Ahmet YIKMIŞ**
Burcu AKTAŞ***
Aysun Havva KARABULUT****
Nesime Kübra TERZİOĞLU*****

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecine ilişkin yaptıklarının belirlenmesidir. Bu amaçla, 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde Bolu ili merkezinde bulunan resmi ilköğretim okullarında görev yapan, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 6 okulöncesi öğretmenin görüşlerini belirlemek üzere yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma verileri içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecinde, kaynaştırma öğrencisi gelmeden önce hazırlıklar yaptıkları, bilgi edinmek amacıyla farklı kaynaklardan destek aldıkları, sınıf içi etkinliklerde, yöntem ve tekniklerin kullanımında çeşitli uyarlamalar yaptıkları, öğretim öncesi ve sonrası değerlendirmelerde buldukları belirlenmiştir. Çeşitli çalışmalar yaptıkları ancak bu çalışmaların sınırlı olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak, okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi ve kaynaştırma sürecinde yapılacak çalışmalar hakkında bilgi gereksinimlerinin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrenciler, okul öncesi, öğretmen yeterlilikleri.

PRE-SCHOOL TEACHERS ' STUDIES IN THE PROCESS OF INCLUSION

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the studies of pre-school teachers who are involved in the inclusion process. For this purpose, in order to find out their views, a semi-structured interview method was conducted in 2015-2016 Autumn term with 6 pre-school teachers working in primary schools located in a central town of a Western Blacksea Region province and who have mainstreaming students in their classes. The data were analyzed using the content analysis method. As a result of the research, it was determined that pre-school teachers made preparations during the inclusion process, received support from different sources in order to obtain information, made various adaptations in classroom activities and use of methods and techniques, and made evaluations before and after the education. In addition to it was determined that the pre-school teachers to lack of information about inclusion students and working on the mainstreaming process.

Key Words: Integration/ mainstreaming, exceptional students, pre-school teacher, teacher qualifications

*Bu çalışma ELMİS 2016'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, ayikmis@hotmail.com

*** Arş. Gör. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, burcuaktas@ibu.edu.tr

**** Öğr. Gör. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, havvakarabulut@ibu.edu.tr

***** Arş. Gör. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Bölümü, kubrakeskin@ibu.edu.tr

DOI: 10.12738/

1. GİRİŞ

Bireylerin var olan yeteneklerini geliştirmek ve içinde buldukları topluma uyumlarını sağlamak eğitimin öncelikli amaçlarından biridir (Okyay, 2006). Özel gereksinimli bireyler de normal bireyler gibi yaşadıkları toplumun bir parçası olabilmek, topluma uyum sağlamak ve sahip oldukları yetenekleri en üst düzeyde kullanabilmek için eğitime ihtiyaç duyarlar (Odluyurt ve Batu, 2009). Özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarının karşılandığı ortamlardan birisi de kaynaştırma uygulamasıdır (Sığırtmaç, Hoş, Abbak, 2011).

Tüm çocukların bireysel ilgi ve ihtiyaçlarının olduğu, her çocuğun benzersiz katılımcılar olduğu (Odom ve Diamond, 1998) ve özel gereksinimli çocukların eğitimlerinin yetersizliklerine değil yeterliliklerine göre olması düşüncesi kaynaştırma uygulamalarının temelini oluşturmaktadır (Anılan ve Kayacan; 2015). ABD’ de 1970’lerde başlatılan kaynaştırma uygulamaları, ülkemizde 1983 yılında yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile yasal hale gelmiştir. 1997 yılında kabul edilen 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla de ‘‘kaynaştırma eğitimi’’ ve ‘‘destek eğitim hizmetleri’’ ile ilgili detaylı kararlar yer almıştır (Sucuoğlu, 2004). Ocak 2000’de yürürlüğe konulan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde ise kaynaştırma uygulamaları ile ilgili açıklama ve uygulamaya yönelik kararlar yer almıştır (MEB, 2000; Özdemir, 2010).

Kaynaştırma; genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin özel eğitim desteği ile birlikte sürdürülmesidir (Kargın, 2004). Kırsal-İftar (1992) ise kaynaştırmayı; ‘‘özel gereksinimli öğrencinin gerekli destek hizmetler sağlanarak, tam ya da yarım zamanlı olarak kendisi için en az kısıtlayıcı olan genel eğitim sınıflarında eğitim görmesi’’ olarak tanımlamıştır. En temel ifade ile kaynaştırma; özel gereksinimli ve normal gelişim gösteren çocukların aynı sınıfta eğitim alarak bütünleşmeleridir (Odom ve McEvoy; 1990; Odom ve Diamond; 1998; Allen ve Cowdery, 2009; Metin, 2011).

Özel gereksinimli çocukların kaynaştırma sınıflarında eğitim almaları, ayrı sınıflarda aldıkları eğitimden daha fazla yarar sağlayacağı belirtilmektedir (Jenkins, Speltz ve Odom; 1985). Alanyazında kaynaştırma uygulamalarının özel gereksinimli öğrenciler üzerinde olumlu olduğunu gösteren pek çok araştırma bulunmaktadır (Cole, Mills, Dale ve Jenkins, 1991; Speltz ve Odom, 1985; FrancesHanline, 1993). Normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı ortamlarda bulunmak, özel gereksinimli çocukların çeşitli davranışlar için akranlarını model almalarını, doğal olarak kurulan sosyal etkileşimler sırasında iletişim, işbirliği, kurallara uyma gibi becerileri geliştirerek sosyalleşmelerini ve yaşadıkları topluma uyum sağlamalarını kolaylaştıracak deneyimler edinmelerini sağlamaktadır (Jenkins, Speltz ve Odom, 1985; Metin; 1992; Okyay, 2006; Metin, 2011). Özel gereksinimli çocukların etkileşimler esnasında akranlarının davranışlarını taklit etmeleri, model almaları sosyal becerilerin yanı sıra psikomotor, dil ve bilişsel becerilerinin gelişimine de olanak sağlar (Allen ve Cowdery, 2009). Kaynaştırma uygulamaları özel gereksinimli çocukların yanısıra normal gelişim gösteren çocuklar açısından da yarar sağlamaktadır (Metin, 1992; Odom, 2000). Normal gelişim gösteren çocukların gerektiğinde özel gereksinimli arkadaşlarına yardımcı olmaları ve davranışlarıyla model olmaları sorumluluk duygularını geliştirmekte, farklı özelliklere sahip bireyleri tanımaları ve empati kurmaları ise sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemektedir (Metin; 1992; Özdemir, 2010; Metin, 2011).

Okulöncesi dönem, çocukların ailelerinden sonra ilk karşılaştıkları kurum ve diğer öğretim kademelerinde edinilecek becerilere temel olacak becerilerin kazanıldığı dönem olması nedeniyle oldukça önemlidir (Okyay, 2006; Odluyurt ve Batu, 2009; Özdemir, 2010). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişimsel açıdan, sosyal ilişkiler, arkadaş seçimi ve arkadaşlığı sürdürmede esnek olmaları; özel gereksinimli çocukların kabul görmeleri ve iletişim kurmalarını kolaylaştırmaktadır (Metin, 2011). Bununla birlikte okul öncesi dönem, özel gereksinimli çocukların gelişimsel yetersizliklerinin desteklenmesi, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin hızlanması, oluşabilecek problem davranışların önlenmesi veya mevcut problem davranışların daha kolay değiştirilmesi ve çocukların yeni durumlara uyum sağlama becerilerini geliştirebilmeleri açısından önemlidir (Metin, 2011; Koçyiğit, 2015). Okul öncesi programları normal gelişim gösteren çocuklara göre hazırlanmakla birlikte; çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyen, çocukların bireysel özellikleri, ilgi ve ihtiyaçlarına göre uyarlanabilen esnek ve çocuk merkezli programlardır (Özdemir, 2010; Metin, 2011). Ayrıca okul öncesi programları, özel gereksinimli çocuğun gelişimini desteklemek için gerekli olan deneyimleri daha bireyselleştirilmiş ve daha doğal çevrede edinmelerini sağlamaktadır (Odom ve McEvoy, 1990).

Kaynaştırma uygulamalarının okul öncesi dönemden itibaren başlaması programların başarılı olmasını büyük ölçüde sağlamakta ancak tek başına yeterli olmamaktadır. Kaynaştırma uygulamalarının başarılı bir şekilde sürdürülmesi için; a) okulda görev yapan öğretmen, sınıf öğretmeni, yönetici ve diğer personel özel gereksinimli öğrencilere karşı kabul edici ve destekleyici tutumlar sergilemeli, b) sınıf ortamları bütün öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmeli, c) tüm öğrencilere birlikte öğrenme, oynama, sosyal etkinliklere katılma imkanı verilmeli, d) sınıfta bulunan diğer öğrenciler özel gereksinimli akranları hakkında bilgilendirilmeli, e) tüm öğrenci velileriyle işbirliği sağlanmalıdır (Kargın, 2004; Okyay, 2006; Çelik ve Eratay, 2007; Kargın, 2012). Bunlara ek olarak sınıf büyüklüğü, öğretmen-öğrenci oranı, sınıf imkanlarının yeterliliği de kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkilemektedir (Buysse, Wesley ve Keyes, 2006).

Okul öncesi dönemde kaynaştırma uygulamalarının başarılı bir şekilde yürütülmesinde sınıf öğretmeni, sınıfta bulunan çocukların birbirlerine ve programa uyum sağlamalarında önemli rol oynamaktadır (Özdemir, 2010). Öğretmenin özel gereksinimli öğrenciye karşı tutumu sınıftaki diğer öğrencilerin tutumlarının belirleyicisidir (Ekşi, 2010). Okul öncesi öğretmenin özel gereksinimli öğrenciye karşı olumlu tutum sergilemesi, öğrencinin yaşadığı sorunlara çözüm bulabilmesi ve öğrenciyi kabul etmesi kaynaştırma uygulamalarının başarılı olmasına katkı sağlamaktadır (Batu, 2000; Temel, 2000; Ekşi, 2010). Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin, özel gereksinimli öğrencinin performans, ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemesi, uygun materyaller geliştirmesi ve öğretim yöntemine karar vermesi, öğretimsel içerikte uyarlamalar yapması, bep hazırlaması, ve özel eğitim öğretmenleri ile işbirliği yapması kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkilemektedir (Kargın, 2004; Dikici Sığırtmaç, 2008; Vural ve Yıkılmış, 2008; Özdemir, 2010; Batu ve Kırcaali-İftar, 2011; Sucuoğlu, Bakkaloğlu, Karasu, Demir ve Akalın, 2014).

Kaynaştırma sürecinde öğretmenlerin takip etmesi gereken bazı aşamalar vardır. Bu aşamalar; a) çocuğun tüm gelişim alanlarındaki performans düzeyini belirlemek için ön değerlendirme yapılması, b) eğitimsel hedeflerin oluşturulması, c) sınıf içi günlük etkinliklerin planlanması, d) öğretim yönteminin seçilmesi, e) programın uygulanması, f) öğrenci performansının değerlendirilmesi ve g) programın değerlendirilmesidir (Metin,

2011). Kaynaştırma uygulamalarının başarılı bir şekilde yürütülmesi için sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin olumlu tutumların yanı sıra belirtilen aşamaları takip etmesi ve bu alanlarda yeterliliğinin olması gerekmektedir.

Alanyazında kaynaştırma sürecine yönelik tutum ve kaynaştırma personelinin görüşleri ile ilgili olarak; okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşleri (Temel, 2000; Özdemir, 2010; Küçük Doğaroğlu ve BapoğluDimenci, 2015; Gök ve Erbaş, 2011; Okyay, 2006; Bozarslan ve Batu, 2014), okul öncesi kurumunda çalışan okul öncesi öğretmeni, rehber öğretmen ve ebeveyn görüşleri (Koçyiğit, 2015), sınıf öğretmeni ve özel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarını (Ekşi, 2010) belirlemeye yönelik yapılan çalışmalara rastlanmıştır. Kaynaştırma sürecine ilişkin kaynaştırma personelinin yeterlilikleri ve süreç içerisinde yaptıkları uyarlamalarla ilgili olarak; Nizamoglu (2006) sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma sürecindeki yeterliliklerini, Vural ve Yıkmiş (2008) kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin yaptıkları çalışmaları, Odluyurt ve Batu (2009) öğretmen görüşleri ve literatüre dayalı olarak kaynaştırmaya hazırlık becerilerinin neler olduğunu, Sucuoğlu, Bakkaloğlu, İşcen-Karasu, Demir ve Akalın (2014) sosyal öyküler aracılığıyla okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik bilgi düzeylerini, Kaya (2005) anasınıfı öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin yeterliliklerini incelemiştir. Bu nedenle bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi sınıfa gelmeden önce ve geldikten sonra sınıf içi etkinlikler, öğretim ve değerlendirme süreçlerinde yaptıkları çalışmaların belirlenmesine gereksinim duyulmuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecinde yaptıkları çalışmaların detaylı olarak belirlenmesinin alanyazında var olan diğer çalışma bulgularını genişletebileceği açısından önem taşımaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecine ilişkin yaptıklarının belirlenmesidir. Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecinde yaptıkları çalışmaların belirlenmesi kaynaştırma uygulamalarının başarılı bir şekilde yürütülmesi açısından önemlidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır

Okul öncesi öğretmenleri;

- 1- Kaynaştırma eğitimine devam edecek öğrenci sınıflarına gelmeden önce ne tür hazırlıklar yapmaktadır?
- 2- Kaynaştırma eğitimine devam edecek öğrenciye yönelik olarak kimlerden ve ne tür destekler almaktadır?
- 3- Kaynaştırma eğitimine devam edecek öğrenci sınıflarına geldiğinde neler yapmaktadır?
- 4- Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencinin performans ve gereksinimlerini nasıl belirlemektedir?
- 5- Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrenci için öğretimsel amaçları nasıl belirlemektedir?
- 6- Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrenci için günlük etkinlikleri nasıl planlamaktadır?
- 7- Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrenci ile öğretim yaparken hangi yöntemleri kullanmaktadır?

- 8- Kaynaştırma eğitimine devam eden öğrencinin öğretim etkinliklerini nasıl değerlendirmektedir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma modeli

Bu araştırmada, okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecine ilişkin yaptıkları çalışmaları belirlemek için nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma verileri toplamada görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır.

2.2. Katılımcılar

Araştırma, Bolu ilinde MEB'e bağlı ana sınıflarında görev yapan okulöncesi öğretmenleriyle 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 6 öğretmen gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma katılımcılarına ilişkin demografik bilgiler Tablo.1' de gösterilmektedir.

Tablo 1.

Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

Öğretmen	Cinsiyet	Hizmet Süresi	
		1-5 yıl	5-10 yıl
Ö1	K	+	
Ö2	K		+
Ö3	K		+
Ö4	K		+
Ö5	K		+
Ö6	K	+	

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak ilgili alanyazın taranmıştır. Kişisel bilgi formu ve açık uçlu soruların bir araya getirilmesiyle oluşturulan görüşme formu alanında uzman iki öğretim elemanının görüşüne sunulmuştur. Hazırlanan sorular ile ilgili uzman görüşleri, soruların kaynaştırma süreci basamaklarını detaylı olarak ele alması gerektiği yönünde olmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda yapılan düzeltmelerle görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme formunda okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecinde yaptıklarının belirlemesine yönelik 8 açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme formunda yer alan sorular Tablo.2' de gösterilmektedir.

Tablo 2.

Görüşme soruları

- 1- Sınıfınıza kaynaştırma öğrencisi geleceğinizi öğrendiğinizde ne tür hazırlıklar yapıyorsunuz?
- 2- Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencisine yönelik olarak kimlerden ve ne tür destekler alıyorsunuz?
- 3- Sınıfınıza kaynaştırma öğrencisi geldiğinde neler yapıyorsunuz?
- 4- Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencisinin performans ve gereksinimlerini nasıl belirliyorsunuz?
- 5- Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencisi için öğretimsel amaçları nasıl belirliyorsunuz?
- 6- Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencisi için günlük etkinlikleri nasıl planlıyorsunuz?
- 7- Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencisi için kullandığınız öğretim yöntemleri nelerdir?
- 8- Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencisinin öğretim etkinliklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

2.4. Veri Toplama Süreci

Bolu ilinde MEB'e bağlı Merkez ilçede yer alan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 6 okul öncesi öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcılarla birebir olarak, çalıştıkları okulun öğretmenler odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcılara araştırmanın amacı, konusu hakkında ve kimliklerinin araştırma dışındaki kişi ve kurumlar ile paylaşılmayacağı hakkında bilgi verilmiştir. Görüşmeler esnasında ses kaydı alınmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Görüşmelerden toplanan verilerin analizinde, içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler tamamlandıktan sonra, görüşme ses kayıtlarının araştırmacılar tarafından yazıya dökümü gerçekleştirilmiştir. Ses kayıtların dökümü sırasında duyulan her konuşma duyulduğu şekliyle, hiç bir düzeltme yapılmadan, ekleme çıkarma yapılmadan ve görüşmeci-görüşülen sırasıyla yazılmıştır. Ses kayıtları dökümü yapılırken elde edilen veriler öğretmenlerin kimliklerini paylaşmadan sunabilmek ve karışıklığa sebebiyet vermemek için görüşülen ilk öğretmene Ö1 ve görüşme sırasına göre her bir öğretmene sırasıyla ("Ö2", "Ö3", ... "Ö6") şeklinde kodlar verilmiştir. Görüşme sorularından elde edilen verilere göre tema ve alt temalar oluşturulmuştur.

3. BULGULAR

Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma sürecine ilişkin yaptıklarına ilişkin görüşlerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular 7 ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; "hazırlık çalışmaları", "destek kaynakları ve türleri", sınıf içi çalışmalar", öğretim öncesi değerlendirme ve amaç belirleme", "günlük etkinlikleri uyarlama", "yöntem ve

teknikler” ve “öğretim sonu değerlendirme” şeklinde sıralanmaktadır. Elde edilen her bir tema kendi içinde alt temalara ayrılarak yorumlanmıştır.

3.1. Kaynaştırma Öğrencisi Sınıfa Gelmeden Önce Yapılan Hazırlıklar

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi sınıfa gelmeden önce yaptığı hazırlıklara yönelik öğretmen görüşleri alınmış ve “hazırlık çalışmaları” temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında elde edilen bulgular Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3.

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisi sınıfa gelmeden önce yaptıkları hazırlıklara ilişkin görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Hazırlık Çalışmaları	Bilgi Edinme	4
	Hazırlık Yapmama	2
	Araç-Gereç Hazırlama	1

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin hazırlık çalışmaları kapsamında, bilgi edindikleri, araç-gereç hazırladıkları ve hazırlık yapmadıkları görülmektedir. Kaynaştırma öğrencisi sınıfa gelmeden önce yapılan hazırlık çalışmalarına ilişkin öğretmenlerin çoğu bilgi edindiklerine yönelik görüş bildirmişlerdir. Bilgi edinme sürecinde ise öğretmenler araştırma yaptıklarını ve öğrenci hakkında bilgisi olan diğer kişilere başvurduklarını belirtmişlerdir. Araştırma yaptıklarını belirten öğretmenler; öğrencinin yetersizliğiyle ilgili bilgilere ulaşmaya çalıştıklarını, internetten ve kitaplardan araştırma yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda (Ö1), “*öğrencim gelmeden önce problemi ile ilgili biraz bilgi edindim araştırdım okudum.*” (Ö6) ise, “*Gelmeden önce internetten araştırma yaptım ama onun tam olarak neye ihtiyacının olduğunu bilmiyordum.*” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Bilgi edinmek için diğer kişilere başvuran öğretmenler, hem özel eğitim öğretmeni hem de aile ile görüşerek öğrenci hakkında bilgi aldıklarını belirtmişlerdir. (Ö1), konuyla ilgili olarak “*Öğrencim gelmeden önce problemi ile ilgili biraz bilgi edindim araştırdım okudum. Sonra aile ile görüştim. Özel eğitimdeki öğretmenimize gittim neler yapabilirim? Nasıl plan yapabilirim? Nasıl uygulayabilirim? Bunları sordum ve biraz araştırdım.*” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

Kaynaştırma öğrencisi sınıfa gelmeden önce yapılan hazırlıklara yönelik bilgi edinme dışında bir öğretmen öğrenciye yönelik araç-gereç hazırlığı yaptığını bildirmiştir. (Ö4) konuya ilişkin görüşünü, “*Eğer eksik materyalimiz varsa temin ediyoruz ve ona uygun araç-gereçler bulmaya çalışıyoruz.*” şeklinde ifade etmiştir.

Kaynaştırma öğrencisi sınıfa gelmeden önce öğretmenlerden çoğu (n=5) hazırlıklar yaptıklarını belirtirken öğretmenlerden 2’si ise hazırlık yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu ile ilgili olarak (Ö2) “*İlk başta bir ne bileyim ona karşı bir hazırlığımız olmadı, bir hazırlık çalışması yapamadık.*”, (Ö5) ise “*Benim sınıfıma kaynaştırma öğrencisinin geleceğini ben son birkaç günde öğrendiğim için ne için geliyor? Engeli ne? Gibi konuları bilmediğim için çok da hazırlık yapamadım.*” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

3.2. Tema: Kaynaştırma Öğrencisine Yönelik Destekler

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine yönelik aldıkları destek kaynakları ve türlerine ilişkin öğretmen görüşleri alınmış ve “destek kaynakları” temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında elde edilen bulgular Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4.

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisine yönelik destek aldığı kişi ve kurumlara ilişkin görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Destek Kaynakları	Öğretmenler	4
	Anne-Baba	2
	Öğretim Üyeleri	1
	Rehabilitasyon Merkezi	1

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisine yönelik diğer öğretmenler, anne-babalar, öğretim üyeleri, rehabilitasyon merkezleri gibi kaynaklardan destek aldıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin çoğu (n=4) kaynaştırma öğrencisine yönelik diğer öğretmenlerden destek aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin öncelikli olarak destek aldığı öğretmenler ise özel eğitim ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanlarındandır. (Ö1) konuya ilişkin görüşünü “*Özel eğitimci öğretmenlerimizle konuştum*”, (Ö4) ise “*Okul rehber öğretmenimizden destek aldık, onun dışında daha önceden bu konuda çalışmış öğretmenlerimizden destek aldık.*” şeklinde ifade etmiştir. Öğretmenlerin destek aldığı kaynaklardan biri de anne-babalardır (n=2). (Ö6) konuya ilişkin görüşünü “*Biraz internetten araştırdım, kitaplardan araştırdım, daha sonra velisiyle görüştüüm, sonra bir öğretmenimiz vardı onunla konuştum..*” (Ö2) ise “*Öğrenciyi tanımaya çalıştım hani ne yapıyor? Nerede neyi yapmak istiyor? Neye nasıl tepki veriyor? Bu soruları ölçmeye çalıştım, annesinden babasından bilgi almaya çalıştım, sonra ailenin evine gidip ziyaret yaptım evde durumu nasıl? Ortamı nasıl?, Nasıl bir ailede yaşıyor? Bu sorular hakkında bilgi ve destek aldım.*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Kaynaştırma öğrencisine yönelik öğretmenlerden 1’i üniversiteden bir öğretim üyesinden destek aldığını ifade etmiştir.. (Ö5) konuyla ilgili olarak “*Geldikten sonra internetten araştırma yaptım, bu konuda bilgim yoktu çok fazla. Sonra üniversiteden hocadan yardım aldım, hoca sınıfımıza öğrenci gönderdi sağ olsun, kendi de geldi ilgilendi. Ondan destek aldım.*” şeklinde konuşmuştur. Ayrıca öğretmenlerden 1’inin de rehabilitasyon merkezinden destek aldığı bulgusuna ulaşılmıştır. (Ö1) konuyla ilgili görüşünü “*Rehabilitasyon merkezine gittim oradaki özel eğitimci öğretmenlerimizle konuştum.*” Şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlere destek kaynaklarından aldıkları desteklerin türleri sorulduğunda; öğretmenlerden hepsinin kaynaştırma sürecine ilişkin bilgi almaya yönelik destek aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. (Ö2) bu konudaki görüşlerini “*Bildiğim öğretmen arkadaşlarımdan ufak tefek ne yapabilirim nasıl yaparım hani onlar hakkında bilgi aldım.*” şeklinde ifade etmiştir.

3.3. Tema: Kaynaştırma Öğrencisi Sınıfa Geldiğinde Yapılanlar

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi sınıfa geldiğinde yaptıklarına ilişkin öğretmen görüşleri alınmış ve “sınıf içi çalışmalar” temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5.

Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi sınıfa geldiğinde yapılan uygulamalara ilişkin görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
	Sosyal beceri kazandırma	3
	Öğrenci ve velileri bilgilendirme	2
Sınıf İçi Çalışmalar	Öğrenciyi tanıma ve uygun etkinlikler yapma	2
	BEP uygulama	1
	Bir şey yapmama	1

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin sınıf içinde ağırlıklı olarak yaptıkları çalışmaların sosyal beceri kazandırma, öğrenci ve velileri bilgilendirme, öğrenciyi tanıma ve uygun etkinlikler yapma oldukları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerden 1’inin BEP uyguladığı, 1’inin ise hiçbir şey yapmadığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerden 3’ü öğrenci sınıfa geldiğinde sosyal beceri kazandırmaya yönelik etkinliklere önem verdiklerini belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili olarak (Ö5) “*Kaynaştırma öğrencisi geldiğinde ilk başta selamlaşmaya başladık. Her sabah merhaba ya da günaydın demeye çalışıyorum.*”, (Ö2) “*Kaynaştırma öğrencisini tanıyıp biraz okula ve bana, arkadaşlarına karşı etkileşimini arttırmaya çalıştık.*” şeklinde, (Ö6) ise “*İlk önce onun kendini ifade etmeye ihtiyacı vardı. İnsanlardan çok çekiniyordu. Ailesinden ve bakıcısından başka insanları kabul etmiyordu. Anne-babasını da etkinliklere katarak bu durumu yavaş yavaş aşıyoruz.*” şeklinde ifade etmişlerdir.

Kaynaştırma öğrencisi sınıfa geldiğinde yapılan sınıf içi çalışmalar kapsamında yapılan bir diğer uygulama ise diğer öğrenciler ve velilerini bilgilendirmedir. (Ö6) bu konuda “*Diğer aileleri bilgilendirdim. Onlara da söyledik. Zaten çocuklar kaynaştırma öğrencisini gördüğünde öğretmenim o bizden çok küçük, öğretmenim bu iki yaşında mı falan demişlerdi. Öğrencilere biraz bizden farklı, yürümesinde biraz problem var biz ona yardım edeceğiz şeklinde bilgi verdim. Çocuklar da sürekli onun elinden tutuyorlar ona yardım ediyorlar.*” (Ö5) ise “*Kaynaştırma öğrencisi geldikten sonra o sınıfta yokken çocuklarla konuştum, onun farklı olduğunu bizden farklı şeyleri yaptığını bazı şeyleri yapmadığını anlattım ve velilere de veli toplantısında söyledim.*” şeklinde konuşmuşlardır.

Kaynaştırma öğrencisi sınıfa geldiğinde yapılan sınıf içi çalışmalar kapsamında iki öğretmen öğrenciyi tanımaya yönelik etkinlikler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciyi tanımak amacıyla genellikle gözlemler yaptıklarını ve gözlemlerinden yola çıkarak etkinliklere yer verdiklerini belirtmişlerdir. (Ö4) konuyla ilgili olarak görüşünü “*Kaynaştırma öğrencisi geldiğinde onun etkinliklerini ayrı olarak hazırlarız, daha basit etkinlikler hazırlarız, oyunlarımızı ona göre ayarlamaya çalışırız yani genel olarak*

yapacağımız tüm etkinliklerde öğrencimizi dikkate alarak onun hem arkadaşları ile kaynaşmasını hem de etkinliklerden geriye kalmaması için düzenlemeler yaparız.” (Ö3) ise buna benzer olarak “Etkinliklerimi çocuğun düzeyine uygun şekilde hazırlamaya çalışırım.” şeklinde ifade etmişlerdir.

Bu sınıf içi çalışmalara ek olarak öğretmenlerden 1’i BEP uyguladığını söylemiştir. (Ö3) konuyla ilgili olarak “BEP’i uygulamaya çalışırım.” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

Son olarak öğretmenlerden 1’i kaynaştırma öğrencine yönelik olarak sınıf içi çalışmalar yapmadığını belirtmiştir. (Ö1) “Öğrenciyle ilgili çok fazla bir şey yapamıyoruz, zaten yaptığımız zaman da çok fazla verim alamıyoruz.” şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

3.4. Tema: Kaynaştırma Öğrencilerinin Performans ve Gereksinimlerini Belirleme

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisinin performans ve gereksinimlerini belirlemeye yönelik yaptıklarına ilişkin öğretmen görüşleri alınmış ve “öğretim öncesi değerlendirme” temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6.

Okulöncesi öğretmenlerinin sınıfındaki kaynaştırma öğrencisinin performans ve gereksinimlerini belirlemelerine yönelik görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
	Gözlem	5
Öğretim Öncesi	Aile ile görüşme	2
Değerlendirme	Önceki öğretmenler	2
	Kontrol listesi	1

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin sınıflarındaki kaynaştırma öğrencisinin performans ve gereksinimlerini belirlemek için öğretim öncesi değerlendirme yaptıkları elde edilen ana temadır.

Bu tema altında öğretmenlerin çoğu (n=5) öğrenci gereksinimlerini belirlemeye yönelik öğretim öncesi değerlendirme yaparken gözlem yaptıklarını belirtmişlerdir. Ek olarak öğretmenler öğrenci gereksinimlerini belirlemeye yönelik öğretim öncesi değerlendirme yaparken aileler (n=2) ve öğretmenler (n=2) ile görüşmeler yaptıklarını belirtmişlerdir. Yalnızca 1 öğretmen kontrol listesi (çizelge) aracılığı ile öğrenciyi değerlendirdiğini bildirmiştir.

Öğretim öncesi değerlendirme ile ilgili, (Ö3) “ailesi ile konuşarak neye ihtiyacı olduğunu veyahut neyi daha iyi anladığını öğrendiğini anlamaya çalışırım, performansını yetersizliklerinden değil de yeterliliklerinden yola çıkarak değerlendirmeye çalışırım.”, (Ö1) “Önce ailesi ile konuşurum”, (Ö4) “Öğrenciyi gözlemlerim ve önceki öğretmenlerin raporlarına bakarım”, (Ö1) “Geçen yılki öğretmeninden yardım aldım neler yapabiliyor neler yapamıyor” ve (Ö5) “Geçen seneki öğretmeni neler yapabilir neler yapamaz +, - koyacağım şekilde haftalık hazırlayacağım çizelge verdi işte o şekilde belirledim” diyerek görüşlerini bildirmişlerdir.

3.5. Tema: Kaynaştırma öğrencisine yönelik öğretimsel amaç belirleme

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi için öğretimsel amaçları nasıl belirlediklerine ilişkin öğretmen görüşleri alınmış “amaç belirleme” temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmektedir

Tablo 7.

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi için amaç belirlemeye yönelik görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Amaç Belirleme	Öğrencinin gereksinimlerini dikkate alma	4
	Amaç belirlememe	2

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunun (n=4) kaynaştırma öğrencisi için öğretimsel amaç belirlerken öğrenci gereksinimlerini dikkate aldıkları, 2 öğretmenin ise öğrenciler için öğretimsel amaç belirlemedikleri görülmektedir.

Öğretimsel amaç belirleme ile ilgili olarak 4 öğretmen (Ö1,Ö2,Ö5,Ö6) kaynaştırma öğrencisi için öğretimsel amaç belirlerken öğrencinin gereksinim duyduğu alanları belirleyip bu alanları amaç belirlediklerini ifade etmişlerdir. Bu gereksinimlerin en çok sosyal uyum becerilerinde ve öz bakım becerilerinde olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda (Ö1), “Burada en çok sosyal davranışları yansıtması için çalışmalarımız devam ediyor. Arkadaşları ile iletişim kurabilmesi için bu yönde daha fazla destek vermeye çalışıyoruz.” ve (Ö2) “Zaten benim birinci olarak öncelikli amacım onu sosyal olarak sınıfa dahil etmek” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

3.6. Tema: Kaynaştırma öğrencisine yönelik günlük etkinlikleri planlama

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi için günlük etkinlikleri nasıl planladıklarına ilişkin öğretmen görüşleri alınmış “etkinliklerde uyarılama yapma” temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında elde edilen bulgular Tablo 8’de gösterilmektedir

Tablo 8.

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi için günlük etkinlikleri planlamalarına yönelik görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Etkinliklerde Uyarılama Yapma	Etkinlikleri basitleştirme	3
	Öğrencinin ilgisini çeken etkinlikler planlama	3
	Öğretimsel etkinliğine davet etme	2
	Öğrenciye yönelik uyarılama yapmama	2

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin çoğunun kaynaştırma öğrencisine yönelik günlük etkinlikleri planlarken uyarlamalar yaptıkları görülmektedir. Günlük etkinliklere ilişkin

yapılan uyarlamalara bakıldığında, Öğretmenlerden 3'ü (Ö3,Ö4,Ö5) kaynaştırma öğrencisine uygun olarak etkinlikleri daha basit ve anlaşılabilir düzeyde yeniden düzenlediklerini, diğer 3'ü (Ö2,Ö5,Ö6) kaynaştırma öğrencisinin ilgisini çekecek etkinlikler planladıklarını, 2 tanesi (Ö1,Ö2) normal gelişim gösteren öğrencileri ile yaptıkları günlük etkinliklere kaynaştırma öğrencisini davet ettiklerini belirtmişlerdir. 2 öğretmen ise günlük etkinlikleri planlarken herhangi bir uygulama yapmadıklarını belirtmişlerdir. Yapılan uyarlamalar ile ilgili (Ö3) “*Bir sanat etkinliğinde diğer öğrencilerimizle kesme yapıştırma gibi uygulamamız gerekiyorsa bu öğrencimizle boyama gibi veyahut yapabileceği düzeyde etkinlikler hazırlamaya çalışıyorum*”, (Ö1), “*Şu an direkt olarak öğrenciye yönelik bir şey yapmadım*” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

3.7. Tema: Okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisine yönelik yöntemler kullanma

Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi için öğretim sürecinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin öğretmen görüşleri alınmış “yöntem ve teknik” temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında elde edilen bulgular Tablo 9’da gösterilmektedir

Tablo 9.

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine yönelik kullanılan yöntemlere ilişkin görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Yöntem ve Teknikler	Model Olma	3
	Birebir Çalışma	2
	Materyal Kullanarak	2
	Somutlaştırma	
	Teknolojiden Yararlanma	1
	Drama	1
	Anlatım/Sunuş	1

Tablo 9 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin öğretim yaparken kaynaştırma öğrencisine yönelik hangi yöntemleri kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlerden 3'ü (Ö1,Ö2,Ö3) kaynaştırma öğrencisine model olarak öğretim yaptığını, öğretmenlerden 2'si (Ö1,Ö2) kaynaştırma öğrencisi ile birebir çalışarak öğretim yaptığını, öğretmenlerden 2'si (Ö6,Ö4) öğretimlerini somutlaştırmak için materyaller kullandıklarını, 1 öğretmen (Ö2) öğretimi somutlaştırmak ve kaynaştırma öğrencisinin dikkatini çekmek için teknoloji ile öğretim yaptığını, 1 öğretmen (Ö6) drama yöntemini kullandığını ve 1 öğretmen ise (Ö5) sunuş yöntemini kullandığını ifade etmiştir.

Öğretim sürecinde kullanılan yöntem ve teknikler ile ilgili, (Ö4) “*Çocuğun dikkatini çekebilecek onu eğlendirebilecek somut ve görsel materyaller kullanmaya çalışırım*”, (Ö6) “*Küçük olduğu için drama yöntemini kullanıyoruz. Drama da pek ilgisi yok ama yine de kullanıyoruz*”. Öğretmenler model olma yönteminde öğrenciye gösterip yapma etkinliklerini tercih ettiklerini, birebir çalışmada öğrenciyle doğrudan kendisinin ilgilendiğini bazen de stajyer öğretmenden yardım aldıklarını, teknolojiden yararlanmada bilgisayarı etkinliklerine dahil ettiklerini belirtmişlerdir.

3.8. Tema: Kaynaştırma öğrencisi ile yapılan öğretim etkinliklerini değerlendirme

Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisinin öğretim etkinliklerini değerlendirmeye yönelik yaptıklarına ilişkin öğretmen görüşleri alınmış ve “öğretim sonu değerlendirme” temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında elde edilen bulgular Tablo 10’da gösterilmektedir.

Tablo 10.

Kaynaştırma öğrencisi ile yapılan etkinlikleri değerlendirme

Ana Tema	Alt Temalar	f
Öğretim Sonu Değerlendirme	Rapor Hazırlama	3
	Gözlem Yapma	3
	Port Folyo	1
	Değerlendirme Yapmama	2

Tablo 10 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisinin yapılan etkinlikler ile ilgili performans düzeyini ve öğretimsel ilerlemeyi takip etmek için öğretim sonu değerlendirmelere yer verdikleri görülmektedir. Yalnızca 2 öğretmen öğretim sonunda herhangi bir değerlendirme yapmadıklarını bildirmişlerdir.

Kaynaştırma öğrencisi için öğretim sonu değerlendirme yaparken 3 öğretmen (Ö1,Ö3,Ö2) rapor hazırladıklarını, 3 öğretmen (Ö4,Ö5,Ö6) kaynaştırma öğrencisini gözlemleyerek değerlendirdiklerini ve 1 öğretmen ise (Ö3) kaynaştırma öğrencisinin portfolyolarını takip ederek değerlendirme yaptığını belirtmiştir. Öğretim sonu değerlendirme ile ilgili (Ö2) “*Öğrenciyi değerlendirmek için rapor hazırlıyorum*”, (Ö3) “*Okuma öncesinde zaten en çok değerlendirilen kullanılan değerlendirme yöntemi portfolyolar yaptığımız etkinlikleri zaten dosyalıyoruz*” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Okul öncesi kaynaştırma öğretmenlerinin kaynaştırma sürecine ilişkin yaptıklarını inceleyen bu araştırmada, öğretmenlerin kaynaştırma sürecinde yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular 8 tema altında toplanmıştır.

Araştırmanın ilk bulgusuna bakıldığında okul öncesi öğretmenleri, kaynaştırmaya hazırlık çalışmaları kapsamında kaynaştırma öğrencisi ve bu öğrencinin yetersizlik türü hakkında bilgi topladıklarını, iki öğretmen öğrencinin sınıfa geleceğinden haberi olmadığı için hiç hazırlık yapmadığını, bir öğretmen ise materyal hazırladığını ifade etmişlerdir. Edinilen bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin yaptıkları çalışmaların, yetersizliği olan öğrenciye ilişkin bilgi toplama ve materyal hazırlama ile sınırlı olduğu görülmektedir. Bu sınırlılığın; genel olarak öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin bilgi eksikliklerinden ya da öğrencinin sınıfa geleceğinden haberlerinin olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırma bulgularına paralel olarak, Küçük-Doğaroğlu ve Bapoğlu-Dümenci (2015), Dikici-Sığırtmaç, Hoş ve Abbak (2011) ve Nizamoğlu (2006)’nın araştırmalarında, kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin, kaynaştırma süreci ile ilgili bilgi gereksinimlerinin olduğu ve bu amaçla kaynak topladıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Ancak kaynaştırma öğretmenlerinin kaynaştırmaya hazırlık sürecinde özel gereksinimli öğrenci hakkında bilgi toplamanın yanı sıra özel gereksinimli öğrenci ve ailelerini, normal gelişim gösteren öğrenciler ve ailelerini de bilgilendirmeleri gerekmektedir (Aral ve Gürsoy, 2007; Baykoç, 2011). Yapılan

araştırma bulgularından farklı olarak Koçyiğit (2015), okul öncesi öğretmenleri ile yaptığı çalışmada, öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına başlarken öğrencilere, ebeveynlere ve eğitim ortamına yönelik hazırlık çalışmaları yaptığı, ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin hazırlanması kapsamında çeşitli bilgilendirme ve açıklamalar, tanışma ve kaynaşma etkinlikleri ile drama etkinlikleri yaptığı sonucuna varmıştır.

Araştırmanın ikinci bulgusuna bakıldığında, okul öncesi öğretmenleri kaynaştırma sürecine yönelik, öğretmenlerden, öğretim üyelerinden, anne-babalardan, rehabilitasyon merkezlerinden bilgi aldıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca bir öğretmen de kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırlamada rehber öğretmenden yardım aldığını belirtmiştir. Yapılan görüşmelerde öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili bilgiyi farklı yollardan edindikleri görülmüştür. Benzer çalışmalarda, Dikici-Sığırtmaç, Hoş ve Abbak (2011), okul öncesi kaynaştırma öğretmenlerinin, özel eğitim öğretmenlerinden ve ailelerden, Kuyumcu (2011), BEP amaçlarını oluştururken rehber öğretmenden, Nizamoğlu (2006), sınıf öğretmenlerinin, rehabilitasyon merkezinde çalışan öğretmenlerden yardım aldıklarını ortaya koymuşlardır.

Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisi sınıfa geldiği zaman yaptıkları çalışmalara ilişkin bulgulara bakıldığında, öğrenci ve velileri bilgilendirme, öğrenciyi tanıma çalışmaları ve öğrenciye yönelik etkinlikler planlama, sosyal beceri öğretimi, öğrenciye özgüven kazandırma ve BEP uygulama çalışmaları yaptıkları görülmektedir. Öğrenci ve velileri bilgilendirme çalışmaları kaynaştırmaya hazırlık aşamasında yapılması gereken çalışmalardır (Aral ve Gürsoy, 2007; Baykoç, 2011).Edinilen bulgu öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarını programlı bir şekilde yapmadıklarını göstermektedir. Ayrıca bir öğretmen hiçbir şey yapmadığını, öğretmenlerin bir kısmı da kaynaştırma öğrencisi için BEP hazırladıklarını ancak BEP hazırlamaya ilişkin bilgilerinin eksik olduğunu ifade etmişlerdir. Dikici-Sığırtmaç, Hoş ve Abbak (2011), Gök ve Erbaş (2011), Sucuoğlu, Bakkaloğlu, İşcen-Karasu, Demir ve Akalın (2014), yaptıkları çalışmada öğretmenlerin BEP hazırlama ve yazma konusunda sınırlılıkları olduğunu, bu sınırlılığın öğretmenlerin ı kaynaştırmaya ilişkin yetersiz bilgiye sahip olduklarından kaynaklandığını belirtmiştir.

Araştırmada kaynaştırma öğrencisinin performans ve gereksinimlerinin belirlenmesine yönelik olarak, okul öncesi öğretmenleri, öğrenci gereksinimlerini dikkate aldıklarını, aile ve önceki öğretmenlerden görüş aldıklarını belirtmişlerdir. Bulgular, Nizamoğlu (2006) ve Kaya (2005)'nin yaptıkları araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Kaynaştırma öğrencisine yönelik öğretimsel amaçları belirleme ile ilgili bulgulara bakıldığında, öğretmenlerin dördü öğrenci gereksinimlerini dikkate aldıklarını, ikisi ise öğretimsel amaç belirlemediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin öğretimsel amaç belirlememelerinin, öğretimsel amaçların nasıl belirlenmesi gerektiği konusunda bilgi sahibi olmamalarından veya öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almadıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. İlgili çalışmalarda, Gök ve Erbaş, (2011), öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmamalarından kaynaklı olarak gereksinim belirleme konusunda yetersiz kaldıklarını, Sucuoğlu, vd. (2014), öğretimsel amaç seçiminde öğretmenlerin zorlandıklarını, Bahar ve Yıkılmış (2002), Nizamoğlu (2006), Önder (2007) öğretmenlerin öğretimsel amaç belirlemediklerini bulmuşlardır.

Günlük etkinliklerin planlanması hakkında okul öncesi öğretmenleri, kaynaştırma öğrencisinin ilgisini çeken etkinlikler seçtiklerini, öğrenciyi etkinliğe kattıklarını,

etkinlikleri öğrencinin seviyesine göre düzenlediklerini belirtmişlerdir. İki öğretmen günlük etkinlikleri planlarken kaynaştırma öğrencisine yönelik olarak uyarlamalar yapmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada elde edilen bulgu benzer araştırma sonuçları ile de desteklenmektedir. Batu, Kırcaali-İftar ve Uzuner (2004), kaynaştırma öğretmenlerinin günlük etkinlikleri planlarken öğrenciyi derse kattıklarını ve öğretmenlerin bir kısmının öğrencisinin ilgisini çekecek farklı etkinlikler hazırladıklarını, Nizamoğlu (2006), sınıf öğretmenlerinin öğrenciyi etkinliğin dışında bırakmadıklarını, Kaya (2005), anasınıflı öğretmenlerinin öğrencinin seviyesine göre etkinlikler düzenlediklerini, Vural ve Yıkılmış (2008), kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uyarlamalar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, Batu ve Odluyurt (2009), öğretmenlerin günlük etkinlikleri planlarken doğal öğretim teknikleri, dil ve iletişimi destekleme konularında gereksinim duyduklarını, Batu, Kırcaali-İftar, ve Uzuner (2004), bazı öğretmenlerin günlük etkinlikleri planlarken farklı hiçbir şey yapmadıklarını ortaya koymuşlardır.

Okul öncesi öğretmenlerinin öğretim yaparken kullandıkları yöntemlere yönelik bulgulara bakıldığında, öğretmenlerin öğrenciye model oldukları, öğrenci ile birebir çalıştıkları, öğretimi materyaller kullanarak somutlaştıkları, teknolojiden yararlandıkları, drama yaptıkları ve düz anlatım yaptıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu bulgudan yola çıkarak öğretmenlerin yöntemi bilme ve kullanmayla ilgili bilgi eksikleri olduğu düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular Batu, Kırcaali-İftar, ve Uzuner (2004), bireysel eğitim yaptıkları, Kaya (2015), çocuğun engel türü ve derecesine göre materyal hazırladıkları, Koçyiğit (2015), drama çalışmaları yaptıkları araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin öğretim sonunda yaptıkları değerlendirmeyle ilgili olarak; öğretmenler öğrenciyi değerlendirmeye yönelik rapor hazırladıklarını, portfolyoları takip ettiklerini ve gözlem yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bir öğretmen ise değerlendirme yapmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin değerlendirme konusunda yetersiz olduğu görülmektedir. Spelman (1989), Johns, vd. (2002) ve Kuyumcu (2011) araştırmalarında öğretmenlerin uygun değerlendirme yapma konusunda zorlandıkları ve bu konuda gereksinim duydukları sonucuna varılmıştır.

Araştırmada sonucunda okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya uygulamaları ile ilgili çeşitli çalışmalar yaptıkları ancak yapılan çalışmaların sınırlı olduğu ve öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları hakkında bilgi eksikliklerinin olduğu görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma ve özel gereksinimli öğrencilere yönelik aldıkları eğitimin sınırlı olması ve uygulamaya yönelik eğitimlerinin olmamasının bu sınırlılığa sebep olduğu düşünülmektedir. Kaynaştırma uygulamalarının başarılı olarak yürütülmesinde, sınıf öğretmenlerinin hazırlık çalışmalarını yapmaları, öğrencinin sınıfa oryantasyonunu sağlamaları, öğrenci gereksinimlerini belirlemeleri, belirlenen gereksinimler doğrultusunda öğretimsel amaç belirlemeleri, günlük etkinlikleri planlamaları, öğrenci performansını değerlendirmeleri gerekmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin teorik ve uygulamaya dayalı eğitim almaları, hizmet içi eğitim programlarının kaynaştırma uygulamalarını detaylı olarak kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Yapılan bu araştırma altı okul öncesi öğretmenin görüşü ile sınırlıdır. İleriki araştırmalarda daha fazla sayıda öğretmene ulaşılması, okul öncesi öğretmenlerinin yanı sıra diğer alanlarda görev yapan öğretmenlerinde görüşlerinin alınması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Anılan, H. ve Kayacan, G. (2015). Sınıf öğretmenlerinin gözüyle kaynaştırma eğitimi gerçeği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı*, 74 – 90.
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2007). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş*. İstanbul: Morpha Yayıncılık.
- Batu E. S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi, 2(4)*,35 – 45.
- Batu, S., Kırcaali-İftar, G., ve Uzuner, Y. (2004). Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Dergisi, 5(2)* 33-50.
- Buyse, V., Wesley, P. V.,& Keyes, L. (2006).Implementing early childhood inclusion: barrier and support factors. *Early Childhood Research Quarterly, 13(1)*, 169-184.
- Cole, K. N.;Mills, P. E., Dale, P. S. & Jenkins, J. R. (1991). Effects of preschool integration for children with disabilities. *Exceptional Children, 58(1)*, 36-45.
- Çelik, İ. ve Eratay, E. (2007). Kaynaştırma sınıfı ve özel eğitim sınıfı öğretmenlerinin sınıflardaki zihin engelli öğrencilere yönelik pekiştirme ve ceza uygulamalarının belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 7(1)*, 47-63.
- Dikici Sığırtmaç, A., Hoş, G. ve Abbak, B. S. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara yönelik kullandıkları çözüm yolları ve önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 12(4)*, 205-223.
- Ekşi, K. (2010). *Sınıf öğretmenleri ile özel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili tutumlarının karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Frances Hanline, M. (1993). Inclusion of preschoolers with profound disabilities: an analysis of children's interactions. *JASH, 18(1)*, 28-35.
- Jenkins, J. R., Speltz, M. L. & Odom, S. L. (1985). Integrating normal and handicapped preschoolers: effects on child development and social interaction. *Exceptional Children, 52(1)*, 7-17.
- Kargın, T. (2004). Baş makale: Kaynaştırma: tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Dergisi, 5(2)* 1-13.
- Kaya, İ. (2005). *Anasınıfı Öğretmenlerinin Kaynaştırma (Entegrasyon) Eğitimi Uygulamalarında Yeterlilik Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kırcaali-İftar, G. (1992). Kaynaştırma becerileri öz-değerlendirme aracı. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1)*, 119-130.

- Koçyiğit, S. (2015). Anasınıflarında kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen-rehber öğretmen ve ebeveyn görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 391-415.
- Küçük-Doğaroğlu, T., ve Bapoğlu-Dümenci, S., S. (2015). *Sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ve erken müdahale hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi "Erken Müdahale", Sözlü Bildiri.
- Metin, E. N. (2011). Kaynaştırma. Necate Baykoç (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim içinde* (s. 87-104). Ankara: Eğiten Kitap.
- Metin, N. (1992). Okul öncesi dönemde özürlü çocuklar için kaynaştırma programları. *Özel Eğitim Dergisi*, 1(2), 34-36.
- Nizamoğlu, N. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlilikleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Odluyurt, S. ve Batu, E. S. (2009). Okul öncesi dönemdeki kaynaştırmaya hazırlık becerilerinin öğretmen görüşlerine ve alanyazın taramasına dayalı olarak belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1819-1851.
- Odom, L. S. & McEvoy, M. A. (1990). Mainstreaming at the preschool level: potential barriers and tasks for the field. *Topics in Early Childhood Special Education*, 10(2), 48-61.
- Odom, S. L. & Diamond, K. E. (1998). Inclusion of young children with special needs in early childhood education: the research base. *Early Childhood Research Quarterly*, 13(1), 3-25.
- Odom, S. L. (2000). Preschool inclusion: what we know and where we go from here. *Topics in Early Childhood Special Education*, 20 (1), 20-27.
- Okyay, Ö. (2006). *Sınıfında engelli çocuk bulunan ve bulunmayan okul öncesi öğretmenlerinin engelli çocukların kaynaştırılmasına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, H. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Sucuoğlu, B. (2004). Türkiye’de kaynaştırma uygulamaları: yayınlar/araştırmalar(1980-2005). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Dergisi*, 5(2) 15-23.
- Sucuoğlu, B., Bakkaloğlu, H., İşcen Karasu, F., Demir, Ş. ve Akalın, S. (2014). Inclusive preschool teachers: their attitudes and knowledge about inclusion. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE)*, 5(2), 107-128.

- Sucuoğlu, B., Bakkaloğlu, H., İşcen Karasu, F., Demir, Ő. ve Akalın, S. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin bilgi düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1467-1485.
- Temel, Z. F. (2000). Okul öncesi eğitimcilerin engellilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 18, 148 – 155.
- Vural, M. ve Yıkmiş, A. (2008). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlamasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2).

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Developing the talents of individuals and ensuring their collective harmony is one of the primary goals of education (Okyay, 2006). Individuals with special needs also need training as normal individuals. In order to be a part of the community they live in, to adapt to society and to use them at their highest level (Odluyurt and Batu, 2009). It can be achieved through "mainstreaming " of education that special needs individuals need (Sığırtmaç, Hoş and Abbak, 2011).

Pre-school period is the first social transition that children meet outside their families. The application of cohesion programs in this period ensures that special needs children acquire skills that will become the basis for further education (Okyay, 2006; Odluyurt and Batu, 2009; Özdemir, 2010). In the pre-school period, when the mainstreaming practices are successfully carried out, the classroom teacher plays an important role in ensuring that the children in the classroom (Özdemir, 2010).

There are various studies on the field of fusion in the field of literature (Temel, 2000; Özdemir, 2010; KüçükDoğaroğlu andBapoğlu-Dimenci, 2015; Gök andErbaş, 2011; Okyay, 2006; Bozarslan andBatu, 2014; Koçyiğit, 2015; Ekşi, 2010; Nizamoğlu 2006; Vural and Yıkmış, 2008; Odluyurt and Batu, 2009; Sucuoğlu, Bakkaloğlu,İşcen-Karasu, Demir andAkalin ,2014;Kaya , 2005). Considering the research findings obtained as a result of the scanning of the literature, it is aimed to determine the adaptations of pre-school teachers in and out of class about the mainstreaming process.

2. Method

In this study, interview techniques, one of the qualitative research techniques, were used to determine the competences of preschool teachers for their integration. The research data was collected through semi-structured interview form.

The research was carried out in the fall semester of 2015-2016 academic year with pre-school teachers working in the main classes of the Ministry of National Education in Bolu. Six teachers volunteered to work.

The data were collected by semi-structured interview method. The relevant literature has been searched appropriately for the purpose of the research. Personal information form and open-ended questions were put together to form an interview form. Two lecturers were presented to the interview form. The final form was given to the interview form in the direction of the expert opinion. In the interview form used in the research, there are 8 open-ended questions to determine the competences of preschool teachers for their integration

In the analysis of the data collected from the interviews, the content analysis technique was used. After the interviews were completed, the interviews were recorded by the researchers of the voice recordings. Every speech heard during the recording of voice recordings is written in the order of interviewer-interviewed, without any corrections, additions or subtractions, as it is heard. Based on interview questions and field knowledge, sub-themes were formed based on the answers given by themes and participants.

3. Findings, Discussion and Results

Looking at the preparations made by the preschool teachers before the mainstreaming student coming to the classroom, some teachers stated that they are preparing, they refer to experts, they prepare tools and some of the teachers say that they do not make reparations.

Preschool teachers have indicated that they have received support from the teachers, the teaching staff, parents and rehabilitation centers for the mainstreaming student.

Preschool teachers reported their opinions when the mainstreaming student entered the classroom, informing the students and parents, teaching social skills and building confidence, recognizing students and doing appropriate activities, applying Individualized Education Plan (IEP) and doing nothing.

Preschool teachers have indicated that teachers consider student needs, family interviews and previous teachers' knowledge to determine the performance and needs of the classroom mainstreaming student.

Pre-school teachers stated that they set educational aims for the mainstreaming student taking into account the needs of their students.

In adapting everyday activities for the mainstreaming student, some pre-school teachers have invited students to instructional activities, simplified activities, and planned activities that attracted the attention of the students. While others stated that they did not adapt to the students.

Pre-school teachers stated that they use modeling, simplification, self-study, material preparation, utilization of technology, drama and narrative methods to make the teaching process more effective and efficient.

Some of the pre-school teachers stated that they evaluated the activities of the mainstreaming students by preparing a report, preparing a portfolio and making observations, while some of the teachers stated that they did not make an evaluation.

As a result of the research, it is seen that the pre-school teachers have made various studies about the applications to the mainstreaming practices, but the work done is limited and the teachers lack knowledge about the mainstreaming practices. It is thought that the pre-school teachers' limited training for mainstreaming and special needs students and the lack of practical training are caused by this limitation.

In order for successful integration practices to be carried out successfully, classroom teachers are required to carry out preparatory work, to ensure the classroom orientation of the students, to determine student needs, to determine instructional objectives in accordance with the determined needs, to plan daily activities, and to evaluate student performance. It is thought that the teachers should take theoretical and practical education about the integration practices and the in-service training programs should be arranged to cover the integration applications in detail in the findings obtained from the this research.

This research is limited to the opinion of six preschool teachers. It is recommended to get more number of teachers in the follow-up researches and take their opinions in pre-school teachers as well as teachers in other branches.